

in «Časopisa za zgodovino» od početka. Vzglredo je tudi končal svoje lepe življenje v posebni udanosti in v zaupanju in v ljubezni do božjega Srca Jezusovega. Kakršno življenje, taka smrt, taka pač tudi večnost. — Hvaležni Vaši učenci in gojenci, ki smo zdaj mnogi že osiveli, Vam, predragi naš gospod učitelj in vzorni vzgojitelj, v vsaj nekoliko oddolženje s temi skromnimi besedami javno postavljamo spomenik hvaležnosti. — Pravo zasluženje plačilo Vam pa podeli božji Mladinoljub Vrlenu možu večna čast.

Novice iz Makol. Naša mladina se z vso vmeno pripravila na orlovski tabor, katerega priredi konjiško orlovsko okrožje dne 8. julija t. l. v Makolah. Orli se pridno vadijo v telovadbi za javni nastop. Dekleta Dekliške zveze pa so drage volje prevzele kinčanje in okrasbo z zelenjem pripravnih prostorov. Delo so si lepo med sabo radelile. Ene imajo slavaloke, druge kapelični šotor za sv. mašo, ki bode na prostem itd. Godba bo domača makolska. V lepem vremenu bode sveto opravilo na prostem, po sv. maši zborovanje in po obedu se bode korakalo na hriček Sv. Lenarta, kjer bode javni nastop Orlov celega konjiškega okrožja. Prijatelji mladine, pridite pogledat! Posebno vabimo goste iz Studenice, Poljčan, Laporja, Slov. Bistrice, Črešnjavca, Majšperga, Stoperc itd. Pridite, ne bo vam žal. — Ako bode 8. julija lepo vreme, bode to zares mladinski dan v Makolah.

Zalostna novica iz Zgornje Ponikve. Dne 21. junija smo položili v hladni grob poštenega fanta Antona Hriberška. Kako vrli fant je bil rajni, je pričal njegov nad vse obiskani pogreb. Blagopokojni je bil zvest pristav SLS in večletni naročnik «Slov. Gospodarja». Bodi mu zemljica lahka. Mladenci-pogrebniki in sorodniki so ob priliki pogreba nabrali 200 K in jih darovali orlovskemu odseku v Zgor. Ponikvi.

Cerkvena pobožnost na Loženu pri Rogatcu. Vsem častilcem Loženske Matere božje se naznanja: Ker nam je letošnje lepo nedeljo na Ložnem kazilo slabo vreme in pobožni romarji niso mogli priti, za to bo letos še eden poseben shod in sicer za god Karmelske Matere božje, ki se bo vršil dan poprej, to je dne 15. julija. Mogoče, da pridejo do takrat že zvonovi.

Prepovedane javne prireditve v Celju. Ker so radi nalezljivih boleznih v celjskem okraju prepovedane vse javne prireditve, se tudi okrožna pevška prireditev ne vrši dne 8. julija, temveč pozneje.

Državna gimnazija v Mariboru. Sprejemni izpiti za I. razred leta 1923-24 se vršijo v soboto dne 30. junija od točno 10. ure dalje. Vpisuje se do navedenega dne in do označene ure vsaki dan, bodisi osebno ali s predložitvijo vpisnih listin (krstnega, ozir. rojstnega lista ter zadnjega šolskega izprijčevala), tudi po pošti, pri gimnazijskem ravnateljstvu. Sprejemni izpiti v jesenskem roku bodo dne 11. septembra.

Deška meščanska šola v Ptuj. Vpisovanje v I. razred za šolsko leto 1923-24 se vrši dne 29. in 30. junija in 1. julija ob vsršetku tekočega šolskega leta in v jeseni dne 10. in 11. septembra, vsakokrat od 9. do 11. ure predpoldne v pisarni ravnateljstva, Panonska ulica 5. Učenci morajo priti v spremstvu staršev ali njih namestnikov. Prinešiti morajo s seboj krstni izpisek in izkaz odnosno šolsko naznanilo z dobrimi redi o dovršenem 5. šolskem letu. Sprejemnih izpizov za I. razred ni, nego se sprejme vsak učenec ljudske šole, ki je dovršil s dobrim uspehom peto šolsko leto.

NAŠE PRIREDITVE.

Prireditev mariborske katoliške omladine. Dne 1. julija priredi katoliška omladina v Mariboru prvo veliko veselico v vseh Gambrinovih prostorih. Nastopijo vse tri društvene godbe in pevski zbor. Pripravljalni odbor, ki vse svoje moči posveča tej prireditvi, nas zagotavlja, da bo ta najlepša izmed vseh letošnjih prireditev. Vso katoliško ljudstvo v mestu in okolici pokaži, ta dan, da upoštevaš to mladinsko organizacijo! Torej na svidenje dne 1. julija v Gambrinovih prostorih!

Šmarnsko rogaško orlovsko okrožje priredi v nedeljo, dne 8. julija izlet v Rogatec s sledečim sporedom: Ob 10. uri služba božja, po službi božji zborovanje. Ob 2. uri čerčnice nato pa telovadba. Prijatelji orlovške ideje vsi prisrčno vabljeni!

Gospodarstvo.

KRIVICA GLEDE TROŠARINE NA ŽGANJE IN VINO.

Ko je finančni minister predložil predlog o dvanajstih narodni skupščini, se je v finančnem odboru drugi dan razparje, dne 20. junija razvilo tudi vprašanje trošarin. Tudi tu se godi nam Slovincem in Hrvatom velika krivica. Od žganjekuho morajo naši kmetje, bajtariji in viničarji plačevati tako visoko trošarino, da pridejo stroški s trošarino vred pri enem litru žganja na 50—60 K in še višje. Kje pa je vrednost sadja, drož ali tropin ter delo in drugi stroški! V Srbiji je žganjekuha popolnoma prosta. Proti tej dvojni meri je nastopil v finančnem odboru poslanec Zebot in je stavil predlog, da se ta krivica odpravi. To vendar ne gre, da bi naši ljudje morali plačevati tako ogromen davek od žganja, a Srb, Črnogorec in Makedonec pa nič!

Ta krivica se je upeljala, ko sta bila na vladi Pucelj in Kukovec. In srbski radikali, za katere sta se pri nas ob volitvah toliko pehala šentpeterski Verlič in radgonski Jurkovič, so odklonili predlog poslanca Zebota, da se naj glede žganjekuho dajo vsem pokrajnam enake pravice. Ni čuda, da slovenski kmet ne more prodati svoje robe, ker Srbi lahko liter žganja prodajo za 50 K ceneje kot naši. Nadalje je poslanec tudi predlagal, naj se v bodoče sprejme določba, da se da-

vek na žganjekuho plačuje pozneje, a ne naprej. Minister Stojadinovič je končno obečala, da se bodo davki, trošarine in takse «izravnale» in da bo predlagal odpravo davka na žganjekuho.

Poslanec Vesenjaka pa je ob tej priliki se toplo zavzemal za naše slovenske vinogradnike. Predlagal je odpravo trošarine na vino ter tudi odpravo kontrolnih listov. Da imajo financarji pravico stikati po kletih in izvrševati nepotrebne sekature po kletih kmetijskih posestnikov-vinogradnikov, to je upeljano po zaslugi samostojnega Pucelja, samo v Sloveniji in Hrvatski. Seveda srbski radikalec finančni minister ni maral nič slišati o upravičeni zahtevi poslanca Vesenjaka.

Tako vidimo, da poleg novih davčnih krivic, ki nam jih upelje sedanja srbska radikalna stranka, ki je na vladi, ostane tudi krivica glede žganja in vina.

Tudi te nove gorostasne krivice ne premaknejo zagrebškega Radiča, da bi primarširal s svojimi 70 izvoljenimi poslanci v Beograd na pomoč našim poslanecem v boju proti krivici. Radičeva politika pomeni za Slovence in Hrvate gospodarsko smrt!

Vinogradniki, ki prosijo za točenje vina «pod vejo», morajo plačati vse pristojbine (trošarino itd.) v naprej od cele količine vina, katerega hočejo iztočiti. Kje pa naj vzame revčev vinogradnik, posebno mali posestnik, toliko denarja? Na prošnjo mnogih občin je poslanec Zebot posredoval pri finančni upravi in je prosil v imenu vinogradnikov, da bi se trošarina ne pobirala od vsega vina, ampak sproti samo od posameznih sodov. Ko iztoči 1 ali 2 soda, zadača se le druge in sproti plača trošarino. Poslanec je dobil zagotovilo, da se bo tej želji ustreglo. Prizadeti naj napravijo prošnje na pristojno finančno ravnateljstvo — seveda pravčasno. Prošnja se kolekuje s 3 D in priloži se rešitev kolek za 10 D.

Na drž. sadjarski in vinarski šoli v Mariboru prične novo šolsko leto dne 15. septembra t. l. Šola je dvoletna. Z njo je v zvezi internat gojencev. Zavod ima predvsem namen, da izobražuje kmetijske sinove, ki ostanejo po končani kmetijski šoli doma na kmetijskem gospodarstvu. Taki imajo pri sprejemu prednost pred vsemi drugimi. Kolekovane, lastnoročno pisane prošnje na celo polo (kolek 13 dinarjev) za sprejem je pošiljati ravnateljstvu drž. vinarske in sadjarske šole v Mariboru do 25. julija t. l. Prošnji se morajo priložiti: 1. krstni list, 2. domovnica, 3. odpustnica odnosno zadnje šolsko izprijčevalo, 4. sprječevalo o npravnosti pri onih prošlicah, ki ne vstopijo v zavod neposredno iz kake druge šole, 5. izjava staršev, odnosno varuha, s katero se ti zavzemajo, plačevati stroške šolanja, 6. obvezna izjava staršev ali varuha, ki reflektirajo na državni ali kak drugi stipendij iz javnih sredstev, da bo njih sin ali varovanec ostal pozneje na domači kmetiji, v nasprotnem slučaju pa povrnejo zavodu sprejete zneske podpora iz javnih sredstev, ravno tako, ako učenec samovoljno predčasno ostavi zavod; stipendist, ki nepovoljno napreduje, zgubi stipendijo. Za sprejem je potrebna najmanj ljudska šola. Sprejemali se bodo pridni, dovolj nadarjeni zdravi kmetijski sinovi, ki ostanejo po končani šoli doma. Sprejme se tudi nekaj eksternistov (izven zavoda stanujočih učencev). O sprejemu v šolo odloča tudi uspeh sprejemnega izpita iz slovenščine in računstva, katerega so oproščeni samo absolventi meščanske ali kake nižje srednje šole. Ob vstopu v zavod se mladeniči preiščejo po zdravniku zavoda, ako njih zdravstveno stanje ni povojno, se odklonijo. Oskrbovalnina znaša do preklica mesečno 240 D. Plačuje se v dveh enakih polletnih obrokih. Sinovom ubožnih posestnikov se morejo dovoliti popolnoma ali do polovice prosta državna mesta. V tem slučaju je treba podpreti prošnjo z uradno (od obč. in davč. urada) potrjenim ubožnim sprječevalom. Absolventi te šole uživajo ugodnost po členu 8. zakona o ustrojstvu vojske, to je skrajšano vojaško službovanje (dijaški rok) pod pogojem, da ostanejo pozneje na lastnem domu.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejem dne 22. t. m. se je pripeljalo 216 svinj, 6 ovc, 2 kozi in 1 kozliček. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov komad 600—1000 K, 7—9 tednov 1200—1600 K, 3—4 mesce 2600—3000 K, 5—7 mescev 4500—4600 K, 8—10 mescev 5500—5800 K, 1 leto 8000—9000 K, 1 kg žive teže 95—100 K, 1 kd mrtve teže 110—120 K, koze 900—1000 K, ovce 900—1000 K.

Tržne cene v Mariboru. V Mariboru stane 1 kg govejega mesa I. 26—27,50 D, II. 24—25 D, III. 21,50—23 D, prvovrstna teletina je po 25—27,50 D, 20—24, 1 kg prašičjega mesa stane 35—40 D. Kože: 1 komad konjske kože 175 D, 1 kg goveje kože 17,50—20, telečje kože 30, svinjske kože 7,50—8,75, gornjega usnja 105—160, podplatov 100—140. Perutnina: 1 komad pošanca majhnega 30, večji 40, kokoši 50—60, gosi 40 D. Žito: 1 kg pšenice 4,25, rži 4, ječmena 4, ovs 4, koruze 3,75, prosa 4, ajde 2,50, navadnega fižola 6. Mleški izdelki: 1 kg pšenične moke št. 0, 1 kg pšenične moke št. 1 7,50, koruzna moka je po 4,25, ajdova po 9. Krma je 1 q 150—200 din., ovsena slama pa po 100—125 D. 1 kub. meter trdih drv 170, mehkih 110.

Vrednost denarja. Ameriški dolar stane 87,50—88,25 D, francoski frank stane 5,45—5,50 dinarjev. Za 100 avstrijskih kron je plačati 0,1235—0,1245 D, za 100 čehoslovaških kron 264 in pol do 265 in pol dinarjev, za 100 nemških mark 0,625 do 0,635 dinarjev in za 100 laških lir 399—401 D. V Curihu znaša vrednost dinarja 5,35 cent. (1 centim je 1 para). Od zadnjega poročila je vrednost dinarja narasla za 10 točk.

Razne novice.

IZBRUH OGNJENIKA ETNE.

Evropska zgodovina beleži le malo slučajev, kjer bi zemeljski izbruhi povzročili toliko škode in nesreče, kakor sedanji izbruh ognjenika Etne.

Ognjenik Etne, najvišji v Evropi, se dviga na vzhodni obali Sicilije v pokrajini Kataniji. Visok je 3313 m in do višine 1100 m roden za žito in grozdje. Ob njegovem vznjožju, ki meri približno 130 km, raste

južno rastlinje: palme, lovor, oranža. Pokrajina je rodovitna in slikovita, posuta z večjimi in manjšimi kraji in selišči. Ljudje so kljub rednim pogubonosnim izbruhom gore ne dajo stalno odtrgati od svojih domov, ki stoje ob vznjožju gore.

Doslej beleži zgodovina naslednje velike izbruhe Etne: 477. in 121 leta pred Kr. r., potem 1160, 1169, 1323, 1536, 1693, 1787, 1802, 1811.—1812, 1874, 1886. in 1892. leta. Učenjaki, ki so pričeli z raziskovanjem ognjenika, so že dalje časa napovedovali nov izbruh, toda nihče ni mislil, da bo tako strašen.

Dne 17. t. m. ponoči so lepe kraje okoli Etne nenadoma prebudili silni podzemski poki in potresni sunki. V smrtnem strahu so ljudje planili iz hiš, da vidijo, kaj se godi. Ob groznem podzemskem grmenju se je vsipal iz ognjenika dež pepela in kamna — znaničec na vega silnega izbruha Etne. Prebivalstvo je prevzel nepopisen strah. Vse je bežalo navskriž. Zenske z otroci v naročjih so begale po cestah, moški so na svoje sicilanske vozičke nalagali najnujnejše vrednostne stvari, da z njimi zapuste ogroženo svojo ljubljeno grudo.

Vrh ognjenika je bil obdan z ognjenim sijajem, ki se je dvigal več sto metrov visoko, kakor kak ognjen steber. Iz tega stebra so neprenehoma švigali bliski in donelo votlo grmenje. Njegov ognjeni sijaj se je videl po celi Siciliji.

Ob enem se je na severovzhodni strani gora med silnim grmenjem razpočila na sedmih mestih. Iz teh zrel se je vlila goreča lava (raztopljeno kamenje), uničujoč vse pod seboj. Vinogradi, gozdovi, oranžni nasadi, hiše in gospodarska poslopja je v svojem teku zažgala in pokopala. Ljudje so si v naglici rešili le najpotrebnejše stvari. Lava je tekla v hitrosti 250 metrov na uro. Na nekaterih krajih je tok žerčave lave dosegel višino 8 metrov. Te grozne reke niso mogle ustaviti nikakšne umetne ovire, ki so jih napravili vojaški pionirji. Največja nesreča je pretila mestu Linguaglossa, ki stoji v silno rodovitni okolici. Zapustili so ga vsi prebivalci. Lava je zažgala že prve hiše v predmestju, potem pa se je nenadoma ustavila, ter nadaljevala svojo pot okrog mesta po stranski dolini. Tako je mesto rešeno. Na drugih mestih je goreča reka uničila več trgov ter vasi in razdrla železniško progo, ki obdaja celo vznjožje gore. Vse kraje ob vznjožju je prebivalstvo izpraznilo. Oblasti in vojaštvo je bilo neumorno na delu, da vsaj pomagajo ljudem, ki so se z največjo bolestjo odtrgali od svojih domov in zemlje.

Prizor, ki ga nudijo upostošeni kraji, je pretresljiv; krasni pinijski gozdovi, ki so pokrivali pobočje gore, so požgani in uničeni. Škoda je nepreračunljiva, ker je ta kraj v Italiji veljal za najbolj rodovitnega in je bilo prebivalstvo obče premožno. Slikovite vasi in trgi so izginili v lavi.

Vendar se opaža v izbruhih pojemanje. Lava ne priteka več iz zrel ter se je že večinoma ustavila. Vročina v njeni bližini je neznosna. Iz glavnega žrela pa se še vedno dviga steber dima, ki otmnjuje obzorje. Iz ozračja pada neprenehoma fin pepel, ki je v bližnjih mestih zapadel kakor sneg do pol metra visoko. Prebivalstvo vsled padanja pepela hodi z dežniki okrog.

Nesrečnim prebivalcem, ki jih je okrog 300.000 je prihitela na pomoč cela Italija z denarnimi prispevki. Najprej jim je priskočil na pomoč sv. Oče, ki je daroval večji znesek v ta namen. Na kraj nesreče se je pripeljal kralj in več ministrov, ki tolažijo obupano ljudstvo in mu obljubljajo vladno pomoč. Država je okoliško prebivalstvo oprostila davkov. Na naselitev na upostošenih krajih ni misliti, ker se lava še le po več letih ohladi. Potem pa postane trda, kakor kamen.

Po več stoletjih jo pa vremenske nepravilike zdrobe v zemljo, ki zelo dobro rodi. Ravno radi tega so pa ti kraji na pobočju ognjenika, kjer je nekaj tekla lava, najbolj rodovitni. Zlasti vinogradi in južno sadje uspeva. Prebivalstvo se je vkljub bližini tako nevarnega sosedu, kakor je ognjenik, rado naseljevalo ob vznjožju gore, ker si je hitro vsled rodovitnih tal opomoglo.

VROČINA V AMERIKI.

Dočim pri nas že skoro celi mesec dnevno dežuje in vlada skoro zimska temperatura, se godi v Ameriki baš nasprotno. Po dosedanjih vesteh iz Pariza vlada v celi Ameriki strahovita vročina. Tako je bil dan 21. t. m. najbolj vroč, kar jih pomnijo Amerikanci zadnjih 20 let. Tega dne je v New Yorku umrlo vsled solnčarice 20 oseb. V Združenih državah je vsled vročine tega dne umrlo 85 oseb. Bivanje v hišah je skoro popolnoma nemogoče, ljudje večinoma spe po parkih in na ulicah. V velikih tovarnah okrog Pittsburga so morali delo vsled velikanske vročine ustaviti. Ljudje se boje, da bo silna vročina uničila vse setve, zlasti koruzo in bombaž, ki so glavni pridelki Amerike.

Kadar se mudite v Mariboru, ne pozabite obiskati tvrčke Franc Mastek na Glavnem trgu, kajti ta tvrčka nudi vsem največjo izbiro vseh vrst manufakture po najnižjih cenah in najboljši kakovosti. K nakupu se seveda prav nikogar ne sili, zato je prav vsakemu na prostu dano, si ogledati to veliko zalogo ter se prepričati o res nizkih cenah in najboljši kakovosti blaga. Izbira je vedno posebno velika v vseh vrstah suknu in to šekega in angleškega izvora. Toliko cenj. občinstvu v ravnanje.

Najlepše darilo za birmance je lep rožni venec in lep molitvenik. Botre opozarjamo, da ima Tiskarna sv. Cirila v Mariboru veliko izbiro takih molitvenikov in rožnih vencev po primeroma zelo nizkih cenah, zato vsem botrom toplo priporočamo, da si v Cirilovi tiskarni nakupijo ta darila. Dobijo jih tudi lahko po pošti.